

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Rodinné Věci a Dědictví](#) > [Rodičovská Zodpovědnost – Právo Péče O dítě, Právo Na Styk S Dítětem](#) > Portugal

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Portugalsko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Rodičovskou odpovědností se rozumí pravomoci a povinnosti, které mají rodiče vůči svým dětem. Děti podléhají rodičovské odpovědnosti do doby, než dosáhnou zletilosti nebo jsou zplnoletněny (článek 1877 občanského zákoníku). Zletilosti dosáhnou ve věku osmnácti let. Nezletilé osoby, které dosáhly šestnácti let, mohou být zplnoletněny uzavřením manželství (článek 132 občanského zákoníku).

Rodičovská odpovědnost zahrnuje níže uvedené pravomoci a povinnosti rodičů ve vztahu k dětem (články 1877 až 1920-C občanského zákoníku):

- vzdělání dětí zajištěním všeobecného a odborného vzdělávání, zejména v případě dětí s tělesným či mentálním postižením,
- v mezích prostředků, které mají rodiče k dispozici, podporu fyzického a mentálního rozvoje dětí,
- poskytování podpory dětem a hrazení výdajů souvisejících s jejich bezpečností, zdravím a vzděláváním,
- zastupování dětí,
- spravování majetku dětí se stejnou péčí jako při správě vlastního majetku,
- péči o děti a určení místa bydliště dětí,
- zajištění návratu dětí, případně s pomocí orgánu veřejné správy, pokud opustí domov rodičů nebo jsou z něj odebrány,
- rozhodování o náboženské výchově dětí mladších šestnácti let,
- v závislosti na vyspělosti dětí zohlednění jejich názoru, pokud jde o důležité rodinné záležitosti, a uznání jejich samostatnosti při uspořádání jejich vlastního života.

Na druhé straně:

- děti jsou povinny dbát svých rodičů,
- děti nemohou opustit domov rodičů nebo domov, který jim rodiče určili, ani z něj být odebrány,
- rodiče nemají povinnost děti podporovat nebo hradit náklady na jejich bezpečnost, zdraví a vzdělávání, jsou-li děti schopny hradit tyto náklady samy z výtěžku své práce či z jiných příjmů,
- rodiče mohou použít výnosy z majetku dítěte k uhrazení výdajů na jeho podporu, bezpečnost, zdraví a vzdělávání a v přiměřených mezích k uspokojení jiných potřeb v rámci rodinného života,
- rodiče nemají povinnost poskytovat jako správci majetku dítěte záruky s výjimkou případů, kdy to zahrnuje cenné papíry a soud to vzhledem k hodnotě majetku považuje za nutné.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodičovská zodpovědnost k dítěti přísluší zpravidla rodičům (článek 1901 občanského zákoníku).

Rodiče vykonávají rodičovskou odpovědnost po vzájemné dohodě. Není-li dosaženo dohody ohledně záležitostí, které mají obzvláštní význam, může jeden z rodičů podat návrh soudu, který se pokusí dosáhnout smíru. Není-li smír možný, soud před rozhodnutím dítě vyslechne, nebrání-li tomu závažné okolnosti.

V případě rodičovství pouze jednoho z rodičů může být soudním rozhodnutím přiznána rodičovská odpovědnost manželovi/manželce nebo partnerovi/partnerce tohoto rodiče, kteří ji pak vykonávají společně s rodičem. Společný výkon rodičovské odpovědnosti v tomto případě závisí na návrhu rodiče a jeho manžela/manželky nebo partnera/partnerky. Je-li to možné, musí soud dítě vyslechnout (článek 1904a občanského zákoníku).

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Ano, za těchto podmínek:

Zabránění výkonu odpovědnosti jednomu z rodičů (článek 1903 občanského zákoníku)

Není-li jeden z rodičů způsobilý nést rodičovskou odpovědnost kvůli nepřítomnosti, nezpůsobilosti či jiné překážce, o níž rozhodne soud, musí rodičovskou odpovědnost vykonávat druhý rodič. Je-li v tom druhém rodiči zabráněno soudním rozhodnutím, musí být rodičovská odpovědnost vykonávána níže uvedenými osobami v pořadí podle významu (článek 1903 občanského zákoníku):

- manžel/manželka nebo partner/partnerka jednoho z rodičů,
- osoba z rodiny jednoho z rodičů.

Tato pravidla se použijí obdobně v případě, je-li rodičovství přiznáno pouze jednomu z rodičů.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Výkon rodičovské odpovědnosti v případě rozvodu, rozluky, prohlášení manželství za neplatné nebo jeho zrušení se řídí těmito zásadami (článek 1906 občanského zákoníku):

- rodičovskou odpovědnost s ohledem na záležitosti, které mají pro život dítěte obzvláštní význam, vykonávají oba rodiče společně v souladu s podmínkami manželství, vyjma ve zjevně naléhavých případech, kdy může jeden z rodičů jednat sám a co nejdříve informovat druhého rodiče,
- je-li zjištěno, že by společný výkon rodičovské odpovědnosti s ohledem na otázky, které mají pro život dítěte obzvláštní význam, nebyl v zájmu dítěte, soud odůvodněným rozhodnutím stanoví, že tuto odpovědnost bude vykonávat jeden z rodičů,
- výkon rodičovské odpovědnosti ve vztahu ke každodenním činnostem dítěte náleží rodiči, u něhož má dítě obvyklé bydliště, nebo rodiči, u něhož pobývá dočasně; v druhém případě však nesmí být výkon rodičovské odpovědnosti v rozporu s nejdůležitějším zaměřením výchovy, kterou stanoví rodič, u něhož má dítě obvyklé bydliště,
- rodič, který nese rodičovskou odpovědnost ve vztahu ke každodenním činnostem, může tyto povinnosti plnit sám, nebo je přenést,
- soud určí místo bydliště dítěte a právo na styk s dítětem podle zájmu dítěte, přičemž přihlédne ke všem důležitým okolnostem, zejména dohodě rodičů a projevené ochotě každého z nich podporovat normální vztahy dítěte s druhým rodičem,
- rodič, který nenesí rodičovskou odpovědnost, a to zcela nebo částečně, má právo být informován o výkonu této odpovědnosti, zejména s ohledem na vzdělávání a životní podmínky dítěte,
- soud vždy rozhodne podle zájmu dítěte, včetně udržování blízkého vztahu s oběma rodiči, prosazování a schvalování dohod nebo vydávání rozhodnutí, která podporují četné příležitosti ke kontaktu s oběma rodiči a rozdělení povinností mezi ně.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké

náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Aby byla dohoda o rodičovské odpovědnosti právně závazná, musí ji schválit soud nebo matriční úředník v jedné z forem uvedených v odpovědích č. 6 a 10.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Strany mohou využít alternativní způsoby řešení sporu před tím, než se obrátí na soud, nebo v průběhu soudního řízení.

Mediace před zásahem soudu

Před postoupením dané věci soudu mohou rodiče využít veřejnou nebo soukromou rodinnou mediaci za účelem dosažení dohody o rodičovské odpovědnosti.

V Portugalsku je využití mediace dobrovolné. Strany rodinného sporu týkajícího se jejich dětí mohou po dohodě využít před zahájením soudního řízení veřejnou nebo soukromou rodinnou mediaci. Po zahájení řízení může také soud odkázat strany na mediaci, nemůže jim to však uložit, pokud s tím strany nesouhlasí, či vnesou námitku.

Povinné schválení dohody

Jakmile bylo prostřednictvím mediace dosaženo dohody, musí strany požádat o její schválení soud nebo případně matričního úředníka, aby byla tato dohoda závazná a vykonatelná.

Věci týkající se rodinných záležitostí spadajících do pravomoci matričního úředníka vyžadují předchozí souhlas stran. V opačném případě jsou pro ně příslušné soudy (článek 12 nařízení s mocí zákona č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Matriční úřady jsou příslušné pro schválení dohody s ohledem na rodičovskou odpovědnost pouze tehdy, je-li k dohodě připojena dohoda o rozvodu manželství nebo rozluce na základě vzájemného souhlasu. Před schválením dohody týkající se rodičovské odpovědnosti vůči nezletilým dětem matričním úředníkem vydá státní zastupitelství k této dohodě své stanovisko.

Jestliže se před podáním návrhu, který má upravit výhradně rodičovskou odpovědnost vůči nezletilým dětem (aniž by byla k dohodě přiložena dohoda o rozvodu manželství nebo rozluce), uskuteční rodinná mediace, musí strany požádat o schválení dohody příslušný soud.

Soukromá mediace

Pokud strany využijí soukromou mediaci, musí uhradit odměnu mediátora. Výše odměny, pravidla a harmonogram mediace jsou stanoveny v protokolu o mediaci, který strany a mediátor podepíší na začátku mediace. Ministerstvo spravedlnosti vypracovalo seznam mediátorů, do něhož mohou strany při výběru soukromého mediátora nahlížet. Je k dispozici na adrese

https://dgpj.justica.gov.pt/Portals/31/GRAL_Media%C3%A7%C3%A3o/Lista_mediadores_SMF_22.06.2022.pdf?ver=pOryP-EUHyj3-8mw8cj_Kw%3d%3d

Veřejná mediace

Za účelem využití veřejné mediace by se strany měly obrátit na úřad pro alternativní řešení sporů v rámci Generálního ředitelství pro politiku spravedlnosti (Direção Geral da Política de Justiça) a požádat o naplánování předmediační schůzky. Lze tak učinit telefonicky, e-mailem nebo prostřednictvím online formuláře, který je k dispozici na adrese <http://smf.mj.pt/>. Na veřejné předmediační schůzce je mezi stranami a mediátorem podepsán protokol o mediaci. Je stanovena lhůta, jsou naplánována sezení a vysvětleny procesní normy. Náklady na veřejnou rodinnou mediaci činí u každé strany 50,00 EUR bez ohledu na počet naplánovaných sezení. Tento poplatek ve výši 50,00 EUR hradí každá strana na začátku mediace. Odměny veřejných mediátorů strany nehradí. Tyto odměny hradí Generální ředitelství pro politiku spravedlnosti podle sazebníku stanoveného v právních předpisech.

Sezení v rámci veřejné mediace se mohou uskutečnit v prostorách Generálního ředitelství pro politiku spravedlnosti nebo v prostorách, které jsou k dispozici v obci, v níž mají strany bydliště.

V rámci veřejné mediace si mohou strany zvolit mediátora ze seznamu veřejných mediátorů. Tento seznam je k dispozici na výše uvedených internetových stránkách:

Seznam mediátorů v systému rodinné mediace

Pokud si strany mediátora nezvolí, určí úřad pro alternativní řešení sporů v rámci Generálního ředitelství pro politiku spravedlnosti jednoho mediátora ze seznamu veřejných mediátorů v postupném pořadí, přičemž vezme v úvahu blízkost k místu bydliště stran. Toto přidělení se provádí zpravidla elektronicky.

Poznámka: Činnost systému rodinné mediace (SMF) je upravena usnesení vlády č. 13/2018 ze dne 22. října 2018.

Právní pomoc (zákon č. 34/2004 ze dne 29. července 2014 – přístup k právu a soudům)

Pokud mají strany nárok na právní pomoc, může zahrnovat náklady na mediaci.

Mediace a zvláštní technická jednání v rámci soudního řízení

(Zákon č. 141/2015 ze dne 8. září 2015 – Právní rámec občanskoprávního poručnického řízení, ve znění zákona č. 24/2017 ze dne 24. května 2017)

Postoupí-li strany věc soudu, bude zahájeno občanskoprávní opatrovnické a poručenské řízení upravující výkon rodičovské odpovědnosti, v jehož rámci soudce nejprve uspořádá schůzku s rodiči. (Článek 35 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství).

Jestliže rodiče nedospějí na této schůzce k dohodě, soudce řízení podle okolností daného případu po dobu nejvýše dvou až tří měsíců pozastaví a odkáže rodiče na mediaci (pokud s touto metodou souhlasí), nebo na zvláštní technické jednání (jež lze rodičům uložit povinně (článek 38 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství)).

Na konci této lhůty je soudce informován o výsledku mediace nebo zvláštního technického jednání a stanoví datum další schůzky za účelem zajištění a/nebo schválení dohody. (Článek 39 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství).

Nedospějí-li rodiče na konci této fáze k dohodě, následuje sporné řízení – rodiče jsou vyzváni, aby předložili procesní písemnosti a důkazy, načež následuje dokazování a vynesení rozhodnutí.

Informace o mediaci jsou k dispozici na adrese <https://dgpj.justica.gov.pt/Resolucao-de-Litigios/Mediacao>

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Na úvod je třeba zdůraznit, že v Portugalsku musí být v případě rozvodu manželství, rozluky, zrušení manželství a v případech, kdy rodiče neuzavřeli manželství ani spolu nežijí, rozhodnutí o výkonu rodičovské odpovědnosti přijato vždy na základě tří zásadních aspektů:

- péče o nezletilého,
- režim návštěv,
- a výživné na nezletilé dítě.

Jinými slovy, povinnost poskytovat nezletilému dítěti výživné se pokládá za jednu z povinností rodičů a v zásadě je upravena spolu s ostatními rodičovskými povinnostmi, ačkoli v určitých případech lze podat žalobu pouze na stanovení a změnu výživného na dítě.

Soud může rozhodnout o těchto záležitostech (články 6 a 7 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství):

- zřízení poručenství a správy majetku,

- určení osoby, která spravuje záležitosti jménem nezletilého, a ustanovení kurátora, který zastupuje dítě podléhající rodičovské odpovědnosti mimo soud,
- úprava výkonu rodičovské odpovědnosti a jednání ve věcech, které s ní souvisejí,
- stanovení výživného na nezletilé dítě a na děti starší osmnácti let nebo děti, které byly zplnoletněny a které pokračují ve vysokoškolském nebo odborném vzdělávání,
- příprava a rozhodnutí o vymáhání výživného,
- nařízení soudního odevzdání dítěte,
- zmocnění právního zástupce nezletilých dětí k provádění určitých úkonů, k potvrzování úkonů, které byly provedeny bez zmocnění, a k přijímání opatření týkajících se přijímání darů,
- rozhodnutí o kauci, kterou musí rodiče složit ve prospěch svých nezletilých dětí,
- nařízení úplného nebo částečného zamezení ve výkonu rodičovské odpovědnosti nebo jeho omezení,
- ověření mateřství a otcovství z vlastního podnětu,
- v případě neshody mezi rodiči rozhodnutí o jménu a příjmení nezletilého dítěte,
- zavedení civilního dohledu (apadrinhamento civil) a nařízení jeho zrušení,
- úprava styku dítěte s jeho sourozenci a předky,
- v případě poručenství nebo správy majetku stanovení odměny poručníka nebo správce, vzetí na vědomí propuštění, zproštění funkce nebo odvolání poručníka, správce nebo člena rodinné rady, žádost o předložení účtů a jejich posouzení, schválení nahrazení zákonné hypotéky a rozhodnutí o navýšení a nahrazení poskytnuté kauce a ustanovení poručníka ad hoc, který zastupuje dítě mimo soud,
- ustanovení poručníka ad hoc, který zastupuje nezletilého v řízeních o poručenství,
- rozhodnutí o navýšení a zrušení kauce poskytnuté ve prospěch nezletilých dětí,
- žádost o předložení účtů, které musí rodiče poskytnout, a jejich posouzení.

8 Jestliže soud rozhodne o svěřením dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Zpravidla nikoli. I v případě, kdy je nezletilé dítě svěřeno do péče pouze jednomu z rodičů, nesou rodičovskou odpovědnost s ohledem na záležitosti, které mají pro život dítěte obzvláštní význam, oba rodiče, není-li rozhodnutím stanoveno, že výkon náleží výhradně jednomu z rodičů (článek 1906 občanského zákoníku).

Co se týká ostatních aspektů, podrobné informace byly uvedeny již v odpovědi na otázku č. 4.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

V praxi společná péče znamená, že:

- rodičovské povinnosti vykonávají společně oba rodiče, kteří rozhodují o záležitostech týkajících se života dítěte za stejných podmínek jako během manželství,
- dítě může bydlet střídavě u obou rodičů.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Procesní postupy při podání žaloby týkající se rodičovské odpovědnosti

Řízení ve věci výchovy a ochrany

Nachází-li se nezletilý v situaci, která může ohrozit jeho bezpečnost, zdraví, morální výchovu nebo vzdělávání, a byl-li uplatněn jednoho z opatření týkajících se výchovy a ochrany, která jsou uvedena v odpovědi na otázku č. 3, výkon rodičovské odpovědnosti omezen, bude zahájeno řízení ve věci výchovy a ochrany, které spadá do příslušnosti komisí pro ochranu dětí a mladistvých nebo případně soudů.

Občanskoprávní řízení ve věcech poručenství

V ostatních případech uvedených v odpovědi na otázku č. 7, které se týkají úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti, bude zahájeno občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství, jež spadá do pravomoci soudů.

Řízení v pravomoci matričních úřadů

Pokud existuje dohoda o úpravě výkonu rodičovské odpovědnosti, bez ohledu na to, zda je k ní přiložena dohoda o rozluce nebo rozvodu manželství, je věc předložena matrice. Je na matričním úředníkovi, aby dohodu o rodičovské odpovědnosti schválil poté, co vyslechl stanovisko státního zastupitelství.

Poznámka: Pokud bylo řízení o rozvod manželství zahájeno bez souhlasu druhého manžela, je příslušný soud a řízení probíhá ve formě zvláštního rozvodového řízení bez souhlasu druhého manžela. Jestliže strany v průběhu řízení dospějí k dohodě, soud přemění řízení na rozvodové řízení na základě vzájemného souhlasu a dohody schválí, včetně dohod týkajících se rodičovské odpovědnosti v případě nezletilých dětí.

Náležitosti a dokumenty, které je třeba přiložit (tyto se liší podle formy řízení a příslušného orgánu):

Řízení ve věci podpory a ochrany zahájené u komise pro ochranu dětí a mladistvých (článek 97 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení)

- Řízení je zahájeno po obdržení písemného oznámení nebo zápisu ústního podání nebo skutečností, o nichž se komise dozvěděla.
- Vysoce rizikové situace může oznámit kterákoli osoba, subjekty, které jsou příslušné pro záležitosti dětí a mládeže, samotné nezletilé osoby, rodiče, zákonný zástupce nebo osoba, která o dítě skutečně pečuje.
- Řízení u komise pro ochranu zahrnuje sběr údajů, dotazování a šetření, jak je nezbytné a vhodné k zjištění situace, důvodů rozhodnutí, návrhu příslušného opatření a jeho provedení.
- Jedná se o zjednodušené řízení, kdy jsou úkony a šetření, jež jsou provedeny nebo vyžadovány komisí pro ochranu a jsou základem pro provedení opatření uvedených v předchozím odstavci, zaznamenány v chronologickém pořadí.
- V každém řízení je rozhodnutí vydáno v sumární podobě s odůvodněním.

Řízení ve věci podpory a ochrany ze strany soudů (článek 100 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení)

- Řízení je zahájeno obdržením původního návrhu podaného státním zastupitelstvím, rodiči, zákonným zástupcem, skutečnými poručníky nebo dítětem starším dvanácti let.
- Řízení sestává z fáze šetření, soudního jednání, rozhodování a provedení opatření.
- V prvním stupni nemusí strany určit právního zástupce vyjma těchto případů, kdy soud povinně ustanoví dítěti právního zástupce: jsou-li zájmy nezletilého v rozporu se zájmy jeho rodičů, zákonného zástupce nebo poručníka; pokud o to nezletilý požádá; v soudním řízení, ve kterém musí nezletilého vždy zastupovat advokát nebo určený zástupce.

Občanskoprávní řízení o poručenství (články 12 až 33 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o poručenství)

- Řízení je zahájeno z podnětu státního zastupitelství, dítěte staršího dvanácti let, předků, sourozenců nebo zákonného zástupce nezletilého.
- Státní zastupitelství musí zastupovat nezletilého u soudu, jednat jeho jménem, požádat o úpravu rodičovské odpovědnosti a hájit nejlepší zájem dítěte.
- Jedná se o nesporné řízení, které je zahájeno podáním návrhu soudu, proti němuž je vnesena námitka.
- Nestanoví-li zákon jinak, musí strany v návrhu a námitce uvést seznam svědků a vyžádat si veškeré důkazy.
- Soudu jsou nápomocny multidisciplinární technické týmy.
- Dítě má právo být vyslechnuto. Soudce za tímto účelem posoudí schopnost dítěte porozumět daným záležitostem a může si vyžádat odborné poradenství.
- Během jednání soudce vyslechně dítě, strany, rodinné příslušníky a jiné osoby, jejichž výslech považuje za důležitý.
- V kterékoli fázi řízení může být rozhodnuto o předběžných a ochranných opatřeních.
- Soudce může v kterékoli fázi řízení nařídít využití veřejných nebo soukromých mediačních služeb, pakliže strany s mediací souhlasí.
- V řízení o úpravě rodičovské odpovědnosti je svolána schůzka rodičů, a pokud na této schůzce nedospějí

rodiče k dohodě, odkáže je soud na mediaci (jestliže s tím souhlasí), nebo na zvláštní technické jednání. Nevede-li k dohodě žádná z těchto cest, následuje předložení skutečností, šetření, jednání a vynesení rozhodnutí.

- Strany mají právo znát informace poskytnuté v rámci znaleckých posudků a jiné důkazy a stanoviska předložená v řízení; mohou požádat o objasnění, připojit další důkazy nebo požadovat informace. Soudce může tyto návrhy zamítnout usnesením, proti němuž se nelze odvolat, pokud je pokládá za zbytečné, neproveditelné či zdržující.
- Jestliže se uskuteční jednání, je z něj vždy pořízen zápis.
- Rozhodnutí soudce je odůvodněno.
- Povinné právní zastoupení platí až v odvolacím řízení. V prvním stupni je však přidělení advokáta dítěti povinné v těchto případech: jsou-li zájmy nezletilého v rozporu se zájmy jeho rodičů, zákonného zástupce nebo poručníka; pokud o to dostatečně vyspělé dítě soud samo požádá.
- Není-li výslovně stanoveno jinak, lze proti konečným nebo předběžným rozhodnutím týkajícím se návrhu, změny nebo zrušení opatření v rámci poručenství podat opravné prostředky.
- Opravný prostředek může podat státní zastupitelství a strany, rodiče, zákonný zástupce nebo osoba, která o dítě skutečně pečuje.
- Opravné prostředky jsou projednány a je o nich rozhodnuto jako v občanských věcech, přičemž lhůta pro předložení nároků a odpovědi činí patnáct dnů.
- Opravné prostředky mají čistě devolutivní účinek, nestanoví-li soud jinak.

Věci spadající do příslušnosti matričních úřadů (články 1775 až 1778-A občanského zákoníku; články 12 až 14 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Postupy v působnosti státního zastupitelství a matričních úřadů)

Je-li k dohodě o rozvodu manželství nebo rozluce připojena dohoda o rodičovské odpovědnosti, je třeba přiložit tyto dokumenty:

- na návrh podepsaný manželi nebo jejich zástupci je u matričního úřadu zahájeno řízení o rozluce nebo rozvodu manželství na základě vzájemného souhlasu,
- návrh je posouzen s ohledem na společný majetek, dohodu o rozvodu manželství, výživném mezi manželi a určení domova rodiny, a to navíc k dohodě o výkonu rodičovské odpovědnosti v případě nezletilých dětí, neexistuje-li dřívější soudní nařízení,
- po podání návrhu je neprodleně a automaticky konzultována databáze matričního úřadu a do databáze jsou vloženy potřebné dokumenty za účelem potvrzení oddacího listu zúčastněných stran a případné předmanželské dohody, která byla uzavřena před matričním úředníkem, není-li majetkový režim uveden v oddacím listu,
- po obdržení návrhu informuje matriční úředník manžele o existenci rodinných mediačních služeb,
- po předložení dohody o výkonu rodičovské zodpovědnosti ve vztahu k nezletilým dětem je řízení postoupeno státnímu zastupitelství u soudu prvního stupně, které má věcnou příslušnost v obvodu, v němž se nachází matriční úřad, tak, aby státní zastupitelství mohlo o této dohodě rozhodnout ve lhůtě 30 dnů,
- jestliže státní zastupitelství zastává názor, že dohoda nechrání náležitě zájmy nezletilých, mohou navrhovatelé dohodu odpovídajícím způsobem pozměnit nebo předložit novou dohodu, kterou státní zastupitelství opět posoudí,
- pokud se státní zastupitelství domnívá, že dohoda náležitě chrání zájmy nezletilých, nebo pokud manželé pozměnili dohodu podle pokynů státního zastupitelství, ověří matriční úředník splnění zákonných podmínek a za tímto účelem může určit provedení úkonů a předložení potřebných důkazů, načež o návrhu rozhodne,
- jestliže navrhovatelé neprovedou změny nařízené státním zastupitelstvím a mají i nadále v úmyslu se rozvést, je věc postoupena soudu, v jehož obvodu se nachází příslušný matriční úřad.

Jestliže si rodiče, sezdaní či nesezdaní, přejí upravit výkon rodičovské odpovědnosti vůči svým nezletilým dětem, nebo pozměnit již schválenou dohodu, musí o to požádat matriční úřad. Za tímto účelem je nutné předložit tyto doklady:

- návrh na úpravu výkonu rodičovské odpovědnosti,
- dohodu o výkonu rodičovské odpovědnosti a o odpovědnosti za nezletilé děti, kterou podepsali oba rodiče nebo jejich zástupci,
- matriční úředník dohodu přezkoumá a vyzve rodiče, aby ji pozměnili, pokud nechrání zájmy nezletilých

dětí,

- dohoda je poté postoupena státnímu zastupitelství u soudu prvního stupně v místě bydliště nezletilého, který je příslušný danou věc projednat, aby bylo možno rozhodnout do 30 dnů,
- nevznese-li státní zastupitelství námitku, je věc postoupena matričnímu úřadu a matriční úředník dohodu schválí,
- rozhodnutí o schválení dohody mají stejné účinky jako soudní rozhodnutí.

Informace o příslušnosti matričních úřadů jsou k dispozici na adrese:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis

Subjekty, na něž se musí zúčastněné strany obrátit (podle daného případu soudy, komise pro ochranu dětí a mladistvých a matriční úřady):

Věcná a místní příslušnost soudů

Příslušným soudem pro úpravu rodičovských povinností je soud pro rodinu a nezletilé osoby okresního soudu (čl. 123 odst. 1 písm. d) zákona o organizaci soudního systému). V oblastech, které nespádají do kompetence soudu pro rodinu a mladistvé, je příslušný místní civilní soud okresního soudu nebo obecně příslušný soud.

Platí tato pravidla týkající se místní příslušnosti: (článek 9 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství):

- příslušný je soud v místě bydliště dítěte v době zahájení řízení,
- není-li bydliště dítěte známo, je příslušný soud v místě bydliště nositelů rodičovské odpovědnosti,
- mají-li nositelé rodičovské odpovědnosti bydliště na různých místech, je příslušným soudem soud v místě bydliště osoby vykonávající rodičovskou odpovědnost,
- v případě společného výkonu rodičovské odpovědnosti je příslušný soud v místě bydliště osoby, se kterou dítě žije, nebo v případě společné péče soud, u něhož byla podána první žaloba,
- pokud se žaloby týkají dvou dětí, týchž rodičů a žijících v různých okresech, je příslušným soudem soud, u něhož byla podána první žaloba,
- pokud se žaloby týkají více než dvou dětí, týchž rodičů a žijících v různých okresech, je příslušným soudem soud v místě bydliště nejvyššího počtu těchto dětí,
- jestliže má dítě v době zahájení řízení bydliště v zahraničí a portugalský soud má mezinárodní příslušnost, je příslušným soudem pro projednání a rozhodnutí v dané věci soud v místě bydliště navrhovatele a odpůrce,
- pokud má navrhovatel a odpůrce bydliště v zahraničí a portugalský soud má mezinárodní příslušnost, projednává danou věc soud pro rodinu a nezletilé v Lisabonu (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*), v soudním obvodu Lisabonu.
- Aniž jsou dotčena pravidla týkající se řízení a ustanovení zvláštních právních předpisů, nejsou změny skutečností, k nimž dojde po zahájení řízení, podstatné.

Věcná a územní příslušnost komisí pro ochranu dětí a mladistvých (článek 79 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení)

Komise pro ochranu dětí a mladistvých jsou příslušné v záležitostech týkajících se řízení ve věci výchovy a ochrany ohrožených dětí a mladistvých, pokud existuje dohoda rodičů a nezletilý nevznese námitky.

Platí tato pravidla týkající se místní příslušnosti:

- pro uplatnění opatření týkajících se péče a ochrany je příslušná komise pro ochranu dětí a mladistvých nebo soud v místě bydliště dítěte nebo mladistvého v době obdržení oznámení o situaci nebo zahájení soudního řízení,
- jestliže není bydliště dítěte nebo mladistvého známo a nelze je určit, je příslušná komise pro ochranu v místě pobytu dítěte,
- komise pro ochranu v místě pobytu nezletilého podnikne kroky, které považuje za naléhavé, a nezbytná opatření na okamžitou ochranu dítěte,
- pokud po podání návrhu na jiná než ochranná opatření dítě nebo mladistvý změní bydliště na dobu delší než tři měsíce, je věc postoupena komisi pro ochranu dětí a mladistvých v novém místě bydliště,
- provedení opatření týkajících se výchovy a ochrany neznamená změnu bydliště dítěte nebo mladistvého,
- místně příslušná komise pro ochranu v obci nebo okrese, kde dítě nebo mladistvý pobývá, plně

spolupracuje s komisí, která opatření ve věci výchovy a ochrany navrhla, jak je za tímto účelem zapotřebí pro účinné provedení navrhovaného opatření.

Věcná a místní kompetence matričních úřadů (články 6 a 12 až 14 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – řízení v pravomoci státních zastupitelství a matričních úřadů)

V závislosti na dané věci jsou matriční úřady příslušné pro schválení dohody s ohledem na rodičovskou odpovědnost bez ohledu na to, zda je předložena samostatně, nebo připojena k návrhu na rozvod manželství nebo rozluky na základě vzájemného souhlasu.

Podle dotyčné záležitosti jsou matriční úřady příslušné pro řízení o rozvodu manželství nebo rozluce na základě vzájemného souhlasu a vydání příslušného rozhodnutí, včetně schválení přiložených dohod s ohledem na rodičovskou odpovědnost.

Na matriční úřady se pravidla místní příslušnosti nevztahují. Jinými slovy, strany se mohou obrátit na kterýkoliv matriční úřad.

Související soudní příslušnost (článek 81 zákona o dětech a mladistvých v ohrožení)

- Je-li ve vztahu k témuž dítěti zahájeno samostatně občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství a řízení ve věci výchovy a ochrany, včetně řízení u komise pro ochranu dětí a mladistvých, nebo řízení o výchovném poručenství, musí být bez ohledu na stav projednány jako spojené věci a příslušným soudcem k projednání těchto věcí bude soudce, u něhož bylo řízení zahájeno jako první.
- Ustanovení předchozího odstavce se nevztahují na opatření týkající se poručenství v souvislosti s automatickým ověřením mateřství nebo otcovství nebo na záležitosti, které spadají do působnosti matričních úřadů nebo které se týkají více než jednoho dítěte.
- V případě řízení o rozvodu manželství nebo rozluce je k tomuto řízení připojeno řízení týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti, výživného a zamezení ve výkonu rodičovské odpovědnosti.

Jestliže se situace ohrožení současně týká více než jednoho dítěte nebo mladistvého, lze zahájit jedno řízení, a pokud byla zahájena různá řízení, lze je všechna spojit s řízením, které bylo zahájeno jako první, pokud to odůvodňují rodinné vztahy nebo konkrétní situace ohrožení (článek 80 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení).

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Toto řízení bylo uvedeno již v odpovědi na otázku č. 10.

Řízení ve věci výchovy a ochrany a občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství mohou být podobu zrychleného řízení, pokud by odklad mohl nepříznivě ovlivnit zájmy dítěte. V tomto případě řízení pokračuje i během soudních prázdnin.

V mimořádných situacích lze každopádně navrhnout předběžná opatření.

Možná jsou zejména tato bezodkladná soudní řízení (článek 92 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení):

- na žádost státního zastupitelství soud poté, co se dozví o situacích, které ohrožují život nebo tělesnou či mentální integritu nezletilého, vydá do 48 hodin předběžné rozhodnutí, které potvrzuje opatření přijatá za účelem okamžité ochrany dítěte, navrhuje zákonem stanovená opatření týkající se výchovy a ochrany nebo určuje, co je vhodné pro budoucnost nezletilého,
- za tímto účelem provede soud zkrácené a nezbytné šetření a nařídí potřebné kroky k zajištění výkonu rozhodnutí, přičemž může využít policejní orgány a povolit osobám, které odpovídají za dodržení jeho rozhodnutí, vstoup do domu během dne.

Možná jsou zejména tato bezodkladná soudní řízení (článek 91 zákona o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení):

- je-li ohrožen život nebo tělesná či duševní integrita nezletilého dítěte a neudělí-li nositelé rodičovské odpovědnosti nebo osoby, které o dítě skutečně pečují, souhlas, přijme kterýkoli orgán, který je příslušný pro záležitosti dětí a mládeže, nebo komise pro ochranu dětí a mládeže vhodná opatření za účelem okamžité ochrany nezletilého a požádá o zásah soudu nebo policie,

- zasahující subjekt vyrozumí státní zastupitelství neprodleně, nebo není-li to možné, co nejdříve,
- do doby, než může zasáhnout soud, odvede policie dítě nebo mladistvého z nebezpečné situace, ve které se nachází, a zajistí mimořádnou ochranu v pěstounském domově, v zařízení subjektů, které jsou příslušné pro záležitosti dětí a mládeže, nebo na jiném vhodném místě,
- státní zastupitelství po obdržení oznámení od některého z výše uvedených subjektů neprodleně požádá příslušný soud o provedení bezodkladných právních úkonů.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Ano, právní pomoc je dostupná v případě řízení u soudu a u matričního úřadu.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano, způsobem uvedeným v odpovědi na otázku č. 10.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Porušení rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti (článek 41 obecných pravidel pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství)

Pokud s ohledem na situaci dítěte jeden z rodičů nebo třetí osoba, již bylo dítě svěřeno, nedodrží to, co bylo schváleno nebo o čem bylo rozhodnuto, může soud z vlastního podnětu, na návrh státního zastupitelství nebo druhého rodiče:

- nařídí kroky nezbytné k zajištění výkonu,
- uložit pokutu až do výše 20 zúčtovacích jednotek (v roce 2021 činila hodnota jedné zúčtovací jednotky 102,00 EUR),
- a poté, co ověřil příslušné domněnky, nařídí straně, která svou povinnost nesplnila, aby poskytla odškodnění ve prospěch dítěte, žádajícího rodiče, či obou.

V případě dohody schválené soudem nebo rozhodnutí vyneseno soudem je návrh projednán jako vedlejší žaloba v řízení, v němž byla přijata dohoda nebo vyneseno rozhodnutí, s ohledem na něž bude soudu podán návrh, je-li podle pravidel týkajících se pravomoci a příslušnosti soudem, který je příslušný pro projednání dotyčného porušení.

Jakmile byl návrh posouzen nebo připojen k řízení, soudce předvolá rodiče na schůzku, nebo ve výjimečných případech vyzve odpůrce k podání žalobní odpovědi podle toho, co pokládá za vhodné, a to do pěti dnů.

Na schůzce se mohou rodiče dohodnout na změně výkonu rodičovské odpovědnosti, přičemž se přihlíží k zájmu dítěte.

Není-li dodržen režim návštěv, může soud v případě, že se odpůrce nedostaví na schůzku, nepodá žalobní odpověď, nebo je-li tato zjevně nepodložená, nařídí předání dítěte za účelem dodržení režimu návštěv, upřesnit, kde se mají návštěvy uskutečnit, a zajistit přítomnost soudních odborných poradců.

Odpůrce je vyrozuměn o vydání dítěte stanoveným způsobem s výhradou uložení pokuty.

Pokud není schůzka svolána nebo pokud rodiče nedospějí k dohodě, odkáže soudce strany na mediaci (pakliže s tím rodiče souhlasí) nebo na zvláštní technické jednání, a poté vynesou rozhodnutí.

Byla-li uložena pokuta, která není uhrazena do deseti dnů, dojde k řízení o výkonu rozhodnutí spojenému s příslušným řízením.

Toto upravuje právní rámec občanskoprávního řízení o poručenství, schválený zákonem č. 141/2015 ze dne 8. září 2015, který je k dispozici na této adrese:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artigo_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1

Vymáhání výživného

K vymáhání výživného lze použít tři alternativní způsoby: jednání o porušení rodičovské odpovědnosti, jak je uvedeno výše, jednání o poskytnutí výživného před řízením o výkonu rozhodnutí, jak je uvedeno níže, nebo zvláštní níže zmíněné vymáhání výživného.

Jednání za účelem vymáhání dlužného výživného před řízením o výkonu rozhodnutí (článek 48 právního rámce občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství)

Pokud osoba, která je ze zákona povinna platit výživné, neuhradí dlužné částky do deseti dnů ode dne splatnosti, použije se tento postup:

- pracuje-li dotyčná osoba ve veřejném sektoru, jsou příslušné částky strženy v době splatnosti na základě žádosti soudu zaslané zaměstnavateli ve veřejném sektoru,
- je-li dotyčná osoba placeným zaměstnancem, budou příslušné částky strženy ze mzdy nebo platu, přičemž příslušný zaměstnavatel bude informován, aby tyto srážky prováděl, a převezme úlohu uschovatele,
- pobírá-li dotyčná osoba rentu, důchod, dávky, provize, podíly na zisku, požitky, odměny, příspěvky nebo podobné příjmy, provádí se srážka z těchto splátek v době, kdy mají být uhrazeny nebo připsány, přičemž se příslušné požadavky a oznámení předloží vyrozuměným osobám, které přebírají úlohu uschovatele.

Stržené částky zahrnují i dříve splatné výživné a jsou zaplacený přímo osobám, které jsou oprávněny je obdržet.

Zvláštní řízení o vymáhání výživného

V případě výživného dlužného dítěti může osoba oprávněná k výživnému alternativně podat zvláštní žalobu na vymáhání výživného, jak je stanoveno v článku 933 občanského soudního řádu. V rámci jednoho řízení může v plné výši vymáhat splatné částky, částky po lhůtě splatnosti nebo částky, které budou splatné. V řízení o vymáhání výživného může osoba oprávněná k výživnému využít širší škálu prostředků, jako je zabavení a zadržení příjmu.

Ve zvláštním řízení o vymáhání výživného může návrhové požadovat: přiznání podílu částek, platů nebo důchodů, které pobírá druhá strana, nebo zadržení příjmu náležejícího povinnému k výživnému. K přiznání nebo zadržení dochází nezávisle na zabavení a je určeno k uhrazení částek po lhůtě splatnosti a částek, které budou splatné.

Požaduje-li návrhové přiznání podílu částek, platů nebo důchodů, bude subjekt odpovědný za jejich uhrazení nebo za provedení příslušných plateb vyrozuměn o tom, že má přiznaný podíl zaplatit přímo návrhové. Přiznaná částka musí být každý měsíc vložena na bankovní účet návrhové, který musí v původním návrhu uvést číslo účtu.

Jestliže se v návrhu požaduje zadržení příjmu, je nutno uvést příslušný majetek a vykonavatel rozhodne o zadržení majetku, který se považuje za dostatečný k uhrazení výživného po lhůtě splatnosti a výživného splatného v budoucnu.

Osoba oprávněná k výživnému může požadovat zabavení majetku povinného. Zabavení se může vztahovat na movité i nemovité věci, bankovní vklady, práva plynoucí z úvěrů, obchodní podniky nebo podíly ve společnosti.

Je-li zabavený majetek prodán za účelem proplacení dlužného výživného, nemělo by být nařízeno vrácení přebytku povinnému, ledaže je platba výživného, která bude splatná, zajištěna tak, že to soudce považuje za vhodné, pokud není složena jistota či poskytnuta jiná vhodná záruka.

Povinný by měl být předvolán až poté, co došlo k zabavení / přiznání podílu / zadržení příjmu. Odpor povinného vůči výkonu nebo zabavení nevede k zastavení řízení o výkonu rozhodnutí.

V případě podání návrhu na změnu nebo ukončení plateb výživného v době, kdy probíhá zvláštní vymáhání výživného, je tento návrh na změnu nebo ukončení připojen k řízení o výkonu rozhodnutí.

Platná verze občanského soudního řádu je dostupná na této adrese:
http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Uznávání

Rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti, které vydal soud jiného členského státu, jenž je vázán nařízením Rady (ES) č. 2019/1111 ze dne 25. června 2019 (dále jen „přepřacované znění nařízení Brusel IIa“), je uznáno automaticky. Jinými slovy, k uznání rozhodnutí není vyžadováno zvláštní řízení.

Za účelem výkonu rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti ve smyslu přepřacovaného znění nařízení Brusel IIa, které bylo vydáno v jiném členském státě, v Portugalsku musí dotčená strana podat soudu návrh na prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.

V článku 42 přepřacovaného znění nařízení Brusel IIa jsou však stanoveny dva případy, kdy návrh na prohlášení vykonatelnosti není nutný a k výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě v Portugalsku postačuje osvědčení vydané soudem země původu podle přepřacovaného znění nařízení Brusel IIa. K tomu dochází u těchto rozhodnutí: rozhodnutí o návštěvách; rozhodnutí týkající se práva na styk s dítětem a rozhodnutí nařizující navrácení dítěte vydané příslušným soudem na základě rozhodnutí o nenavrácení vydaného podle článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.

Místní příslušnost pro návrh na prohlášení vykonatelnosti

Místní příslušnost pro návrh na prohlášení vykonatelnosti je stanovena v přepřacovaném znění nařízení Brusel IIa takto: návrh je nutno podat soudu v místě bydliště povinného, nebo v místě bydliště dítěte, jemuž má být výživné placeno; nebo v případě neexistence některého z těchto hraničních určovatелů v místě výkonu rozhodnutí.

Požadavky a písemnosti, které musí být přiloženy k návrhu na prohlášení vykonatelnosti

Požadavky a písemnosti, které musí být přiloženy k návrhu na prohlášení vykonatelnosti, jsou stanoveny v přepřacovaném znění nařízení Brusel IIa. Navrhovatel musí k návrhu na prohlášení vykonatelnosti připojit následující: ověřenou kopii rozhodnutí; osvědčení o rozhodnutí vydané podle přílohy III přepřacovaného nařízení Brusel IIa; v případě rozhodnutí vydaného v nepřítomnosti odpůrce nebo rozhodnutí, které odpůrce napadl, důkaz, že byl předvolán nebo že rozhodnutí jednoznačným způsobem přijal.

Řízení vztahující se na návrh na prohlášení vykonatelnosti podle přepřacovaného znění nařízení Brusel IIa

Použitelné řízení je upraveno pravidly stanovenými v přepřacovaném znění nařízení Brusel IIa a s ohledem na jakýkoli aspekt, jenž není ve zmíněném nařízení stanoven, vnitřními pravidly portugalského občanskoprávního řízení.

Z nařízení vyplývá, že vydání rozhodnutí o vykonatelnosti nepředchází kontradiktorní řízení a že návrh lze zamítnout pouze na základě jednoho z důvodů stanovených ve zmíněném nařízení. Proti rozhodnutí o vykonatelnosti může kterákoli strana podat opravný prostředek ve stanovené lhůtě. Portugalský soud může rozhodnout, že zahraniční rozhodnutí je vykonatelné částečně, nemůže však rozhodnutí přezkoumat ve věci samé.

Použitelná portugalská pravidla občanskoprávního řízení

Návrh na prohlášení vykonatelnosti je nutné podat k soudu pro rodinné záležitosti a mladistvé u okresního soudu. Pokud soud pro rodinné záležitosti a mladistvé neexistuje, podává se návrh k občanskoprávnímu soudu u okresního soudu nebo k soudu s obecnou příslušností.

Návrh je ve formě běžné deklaratorní žaloby, jak je stanovena v portugalském občanském soudním řádu,

příčemž podrobnosti jsou stanoveny v přepracovaném znění nařízení Brusel IIa.

Jelikož je opravný prostředek přípustný vždy bez ohledu na hodnotu, je povinné zastoupení právním zástupcem.

Státní zastupitelství může podat návrh na ochranu zájmů nezletilého.

V původním návrhu musí navrhovatel (článek 552 občanského soudního řádu):

- určit soud a příslušného soudce, jemuž je návrh podán, a určit strany s uvedením jejich jména, adresy nebo sídla a pokud možno čísla průkazu totožnosti a daňového identifikačního čísla, povolání a pracoviště,
- uvést profesní adresu svého právního zástupce,
- určit druh řízení,
- objasnit základní skutkové okolnosti, které vedly k návrhu, a právní důvody, na nichž se návrh zakládá,
- zformulovat návrh,
- uvést hodnotu nároku,
- určit vykonavatele odpovědného za předvolání nebo soudního zástupce, který za toto odpovídá,
- požádat o dokazování, v tomto případě je nutno k žádosti přiložit soubor informací stanovených v přepracovaném znění nařízení Brusel IIa,
- přiložit doklad o uhrazení splatných soudních poplatků nebo o poskytnutí právní pomoci jako prominutí této platby, včetně případů, kdy k prominutí došlo v členském státě původu.

Původní návrh a písemnosti předkládají právní zástupci elektronicky pomocí počítačového systému, který podporuje činnost soudů, na adrese <https://citius.tribunaisnet.mj.pt/>.

Stejný postup se použije, je-li návrh podán státním zastupitelstvím na ochranu zájmů nezletilého. Státní zastupitelství je osvobozeno od nákladů, hájí-li zájmy nezletilého.

Za účelem přístupu k počítačovému systému musí být advokáti, advokátní koncipienti a právní poradci zaregistrovaní u subjektu odpovědného za správu přístupu do počítačového systému.

Pokud návrh nezahrnuje ustanovení zástupce a straně není nápomocen zástupce, nebo je-li straně nápomocen zástupce, existuje však oprávněný důvod, který mu brání v provedení procesních úkonů elektronicky, lze původní návrh a písemnosti předložit jedním z těchto způsobů:

- doručení do podatelny soudu s datem platnosti pro procesní účely ke dni doručení písemnosti,
- doporučenou poštovní zásilkou, s datem platnosti pro procesní účely ke dni odeslání písemnosti doporučenou zásilkou,
- doručení faxem, přičemž datum odeslání je považováno za datum provedení procesního úkonu.

Původní návrh a přiložené písemnosti jsou poté, co je soud obdrží, oficiálně zaevidovány a rozeslány. Soudce ověří, zda jsou uvedeny všechny potřebné informace a zda neexistují důvody pro zamítnutí, jak je stanoveno v přepracovaném znění nařízení Brusel IIa, a prohlásí rozhodnutí za vykonatelné. Rozhodnutí o vykonatelnosti je poté doručeno stranám.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

V článku 30 přepracovaného znění nařízení Brusel IIa je stanovena možnost kterékoli dotčené osoby požádat v kterémkoli členském státě o rozhodnutí o neuznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti vydaného v jiném členském státě.

V takovém případě jsou portugalský soud, na nějž by se měla strana obrátit, a platná pravidla řízení uvedena v odpovědi na otázku č. 15 s tímto vysvětlením: jedná se o společný postup pro zápornou určovací žalobu. To má důsledky s ohledem na pravidla týkající se důkazního břemene, jelikož podle portugalských právních předpisů je v řízení o uhrazení dlužné částky na odpůrci, aby v rámci negativní určovací žaloby prokázal skutečnosti zakládající uplatněný nárok (čl. 343 odst. 1 občanského zákoníku).

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Vztahy mezi rodiči a dětmi se řídí (článek 57 občanského zákoníku):

- společným vnitrostátním právem rodičů,

nebo, pokud to není možné,

- právem místa společného obvyklého bydliště rodičů,

nebo v případě, mají-li rodiče obvyklé bydliště v různých státech,

- osobním statutem dítěte.

Osobním právem je právo podle státní příslušnosti dotyčné osoby (článek 31 občanského zákoníku).

V případě osob bez státní příslušnosti je osobním právem takovéto osoby právo místo jejich pobytu. Je-li však osobou bez státní příslušnosti nezletilá či nezpůsobilá osoba, je jejím osobním právem právo trvalého bydliště (čl. 32 odst. 1 a 2 občanského zákoníku).

Kde hledat platné právní předpisy

- [občanský zákoník](#)
- [občanský soudní řád](#)
- [Obecné zásady mediace](#)
- [Systém rodinné mediace \(usnesení vlády č. 13/2018 ze dne 22. října 2018\)](#)
- [Právní rámec pro občanskoprávní řízení o opatrovnictví a poručenství](#)
- [Zákon o ochraně dětí a mladistvých v ohrožení](#)
- [Zákon o uspořádání soudnictví](#)
- [Přístup k právu a soudům](#)
- [Postupy spadající do pravomoci státního zástupce a matričních úřadů](#)
- [Nařízení \(ES\) č. 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí \(přepracované znění\)](#)

Upozornění:

Informace uvedené v tomto přehledu nejsou pro kontaktní místa Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, soudy ani jiné subjekty a úřady závazné. Je rovněž nadále třeba si přečíst platné právní texty, které jsou pravidelně aktualizovány a neustále se vyvíjejí s ohledem na výklad judikatury.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Poslední aktualizace: 05/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.